

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ
КАФЕДРА ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ТА ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

Тетяна ВОЙЧЕНКО

Протокол № 7 від 31.01. 2022 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Войченко Тетяна Олександрівна к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри природничо-математичних та інженерно-технічних дисциплін
Контактний телефон	063 572 64 10 Отримання консультацій: понеділок, середа -14 ³⁰ -16 ⁰⁰ ауд. №1 або на платформі zoom https://us05web.zoom.us/j/6925968074?pwd=STU2a0IHbkw2dnV2emhiODRhay83QT09 Ідентифікатор конференції: 692 596 8074 Код доступу: EpZuk1
E-mail	larino@i.ua
Навчальна дисципліна	Комерційна експлуатація судна
Офіційна назва освітньої програми	Навігація і управління морськими суднами

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	271 Морський та внутрішній водний транспорт
Спеціалізація	271.01 Навігація і управління морськими суднами
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова компонента)	обов'язкова компонента
Мета вивчення дисципліни	<i>Головною метою дисципліни «Комерційна експлуатація судна» є вивчення теоретичних та практичних питань комерційної експлуатації судна на базі комерційних та нормативних документів, які регулюють експлуатацію судна, обов'язки та відповідальність учасників транспортного процесу. Добре знання основних питань діяльності світового фрахтового ринку, де реалізується продукція (роботи, послуги) морського транспорту, необхідне для підготовки фахівців водного транспорту високої кваліфікації.</i>
Загальні компетентності	ЗК18. Здатність розуміти основи економічних теорій, закономірності ефективного функціонування морського транспорту у світовій економіці та транспортній системі, аналізувати явища та процеси, на яких ґрунтується комерційна експлуатація річкового та морського транспорту.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Комерційна робота на морському транспорті.

Поняття про комерційну роботу на морському транспорті. Міжнародна торгівля. Торгові умови зовнішньоторговельних контрактів. Транспортні умови зовнішньоторговельних контрактів. Транспортно-експедиторська діяльність. Основні поняття технології морських перевезень. Міжнародна торгівля та її транспортне обслуговування. Структура міжнародних морських перевезень та міжнародні транспортні коридори. Організаційна структура і особливості управління водним транспортом. Склад матеріально-технічної бази водного транспорту.

Тема 2. Форми договору перевезення вантажів.

Типові проформи рейсових чартерів. Рейсовий чартер та його умови. Опис судна та вантажу. Строки прибуття судна. Умови стосовно вантажних робіт. Типові проформи рейсових чартерів. Проформи рейсових чартерів на перевезення навалних вантажів. Розрахунок сталійного часу. Договори оренди суден. Умови рейсового чартеру. Розкриття значення окремих умов договорів на перевезення вантажів. Договори оренди суден. Умови тайм-чартеру. Бербоут чартер та менеджмент. Права та обов'язки судновласника згідно умов таймчартера. Складання таймшиту та визначення суми демереджу чи діспачу.

Тема 3. Транспортні вимоги зовнішньоторговельних контрактів.

Правила Інкотермс.

Договір купівлі-продажу та його транспортні базисні умови. Правила ІНКОТЕРМС-2000. Обов'язки продавця та покупця при купівлі товару на вимогах FAS. Обов'язки продавця та покупця при купівлі товару на вимогах FOB. Обов'язки продавця та покупця при купівлі товару на вимогах CIF. Обов'язки продавця та покупця при купівлі товару на вимогах CFR. Обов'язки продавця та покупця при купівлі товару на вимогах CPT.

Тема 4. Інтеграція підприємств морського транспорту в світову транспортну систему

Характеристика підприємств морського транспорту. Види судноплавних компаній. Міжнародні морські організації. Морські суди й арбітражні організації. Морські фрахтові біржі. Сюрвейєрські компанії. Торговельне мореплавання як основна ланка транспортної системи. Особливості організації пасажирських перевезень в сучасних умовах.

Тема 5. Фрахтовий ринок та фрахтування суден

Фрахтування суден. Стандартні і приватні проформи чартерів. Фрахтування на умовах рейсового чартеру. Фрахтування на умовах тайм-чартеру. Стандартні типи тайм-чартеру. Фрахтування суден в бербоут-чартер. Фрахтовий ринок як система взаємовідносин у морських перевезеннях.

Тема 6. Стивідорне обслуговування суден

Агентування суден. Права та обов'язки агента. Стивідорне обслуговування суден. Види контролю за судном під час знаходження в порту. Тарифи на перевезення вантажів лінійних компаній. Розрахунок провізної платні у лінійному судноплаванні. Особливості комерційної роботи при перевезеннях контейнерів. Процедура проведення перевірок.

Тема 7. Портові збори та сплати

Зміст Конвенції по спрощенню міжнародного морського судноплавання. Порядок отримання вільної практики. Портові збори та сплати. Тарифи в українських портах. Платня за перевезення вантажів у лінійному

судноплавстві. Особливості вантажних перевезень суден-газовозів, хімовозів, танкерів. Призначення системи експлуатаційних показників використання флоту. Розрахунок портових зборів та послуг. Тарифи на портові збори та послуги в портах України.

Тема 8. Страхування водних транспортних засобів. Морське страхування
 Страхування морських суден. Об'єкти морського страхування. Групи страхових ризиків при страхуванні морських суден. Договір страхування морського судна. Припинення відповідальності страховика за збитки, спричинені страховими подіями. Обов'язки страховика при настанні страхової події. Страхування на морському транспорті та його види. Дії адміністрації судна по захисту інтересів судовласника. Морський протест та його оформлення.

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РНЗ1. Знання основ економічної теорії та техніко-економічної, комерційної експлуатації та умов використання морських суден з метою виконання професійних обов'язків щодо підвищення експлуатаційних та економічних показників роботи транспортного флоту.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Академічна доброчесність. Порушення «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у ДУІТ» є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Положення доступне за посиланням: https://bit.ly/3sIg2AT Зокрема, дотримання академічної доброчесності передбачає, що пошуково-дослідницькі роботи здобувач виконує самостійно, а також самостійно перевіряє їх он-лайн на безкоштовних сервісах на унікальність, антиплагіат (AdvegoPlagiatus, EtxtAntiPlagiat, Content-watch, Copyscape, unichек, EtxtAntiPlagiat, Plagiarisma, Edu-Birde, Like-Exactus, UNICHECK). В ДУІТ використовується програмне забезпечення Unichек з метою перевірки академічних текстів на відсутність/наявність плагіату. Договір ДУІТ з ТОВ «Антиплагіат» «Про Використання Сервісу Unichек» https://bit.ly/3rFLBtC. https://duit.edu.ua/educational-activities/academic-virtue/ Політика курсу «Комерційна експлуатація</p>

	<p>судна» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнень на заняття або пропущених пар без поважних причин. Здобувачі вищої освіти, що слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат, інші письмові види робіт). У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує здобувачеві повторно виконати необхідний вид роботи.</p>
<p>Форми поточного та підсумкового контролю</p>	<p>В умовах модульно-кредитної технології навчання контроль успішності здобувачі поділяється на поточний і підсумковий контроль. Для ефективною перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи і форми контролю:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; 2) метод письмового контролю; 3) метод тестового контролю. <p>Поточний контроль успішності здобувачів - це систематична перевірка знань, яка проводиться на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до робочої програми. Його мета – систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо. Методи поточного контролю: усний контроль (під час опитування, бесіди, доповіді, читання тексту, повідомлення на задану тему та ін.); письмовий контроль (контрольна робота/тест у письмовій формі, твір, виклад матеріалу на задану тему в</p>

письмовому вигляді тощо); комбінований контроль; презентація СРС; практичний контроль (під час практичних робіт, під час усіх видів практики); спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації та ін. Поточний контроль здійснюється на кожному лекційному/практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами для тих тем, які здобувачі опрацьовують самостійно і вони не належать до структури заняття. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок із метою перевірки підготовленості здобувача до заняття. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувачів щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Рубіжний (модульний) контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи. Модульна контрольна робота складається із 4 запитань на знання теоретичного матеріалу і дефініцій курсу. Контроль і оцінка (до 10 балів) виконання завдань МКР виконується в терміни згідно затвердженому графіку навчального процесу. Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік). До семестрового контролю допускається здобувач, якщо він виконав всі види робіт, які передбачені у курсі вивчення навчальної дисципліни. Семестровий контроль здійснюється в письмовій формі за заліковими питаннями. Залік оцінюється максимально у 30 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

При виконанні рубіжного (модульного) контролю оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модуля. Критеріями оцінки правильності виконання модульних контрольних завдань є:

10 балів - здобувач в процесі відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки, тощо;

7 балів - здобувач має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань, тощо;

5 балів - здобувач має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях базових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно дає відповідь на 1/3 (одну третину) поставлених запитань тощо;

0 балів - здобувач дає неправильні відповіді на поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою точку зору.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовано, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконано в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконано, якість виконання більшості з них оцінено кількістю балів, близькою до максимальної, робота з двома-трьма незначними помилками.

75-81		С	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, всі навчальні завдання, які передбачено програмою навчання, виконано, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконано з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією—двома значними помилками.
67-74	Задовільно («зараховано»)	Д	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-66		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовано, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість виконання деяких з них оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовано, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
1-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не засвоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовано, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Коскіна Ю.О. Розвиток теоретичних основ організації управління змішаними перевезеннями масових вантажів за участю флоту: дис....д-ра техн. наук: 05.22.01. Одеса, 2021. 424 с.
2. Коскіна Ю.О. Фрахтування : конспект лекцій. Одеса : Вид-во ОНМУ, 2019. 48 с.
3. Кириллова О. В. Теоретичні основи управління роботою флоту у транспортно-технологічних системах : дис д-ра техн. наук : 05.22.01. Одеса, 2017. 470 с.
4. Тимошук О.М. Конспект лекцій з дисципліни «Експлуатація та інфраструктура водного транспорту». Київ: ДУІТ, 2020. 65 с.
5. Лапкін О.І., Онищенко С.П., Коскіна Ю.О. Теорія і практика фрахтових операцій: монографія. Одеса: КУПРІЄНКО С.В., 2017. 151 с. <https://www.sworld.com.ua/files/monograph/mono-ua-042.pdf> (дата звернення: 28.08.2021).

Допоміжна

1. Аналітична записка: Щодо стратегічних пріоритетів реалізації потенціалу України як морської держави URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/832/> (дата звернення: 28.01.2021).
2. Бараненко Г.О., Капліна А.А. Сучасні та майбутні проблеми морської галузі. *Сучасні підходи до високоефективного використання засобів транспорту*: зб. тез XI Міжн. наук.-практ. конф. Запоріжжя, 2020. С. 507–511.
3. Береза В.В. Прогнозування фрахтових ставок методом кореляційно-регресійного аналізу. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. 2017. № 34. С. 215-222.
4. Гришина Л. О., Карась П. М., Філіпішина Л. М. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку морегосподарського комплексу України в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 24, частина 1. С. 131-135.
5. Гуренко А.В., Щеникова Е.В., Євсік М.С. Дослідження сучасного потенціалу морегосподарського комплексу України. *Вісник Приазовського технічного університету*. 2017. Вип. 33. С. 213-217.
6. Гришина Л.О., Карась П.М. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку морегосподарського розвитку України в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. №24. С.131-135.
7. Допілка В.О., Кішеневська А.С. Відповідальність морського перевізника за невиконання зобов'язань із перевезення вантажів у міжнародному сполученні. *Порівняльно-аналітичне право – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. № 4. 2018.
8. Зайдман Г.Б., Якубовський С.О. Економіка морського транспорту та морська торгівля в сучасних дослідженнях учених пострадянських країн. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2021. №21. С.11-19.
9. Лапкин А.И., Лапкина И.А. Эффективность отфрахтования судна на

умовлях рейсового тайм-чартера. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2017. № 4 (234). С. 134-137.

10. Логутова Т.Г., Полторацький М.М. Морські порти як ключові логістичні центри у розвитку світової торгівлі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 20(2). С. 96-101.

11. Микита І.П. Універсальна та регіональна уніфікація у сфері міжнародного морського перевезення вантажів. Приватне право і підприємництво. 2018. Вип. 18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2018_18_46 (дата звернення: 28.08.2021).

12. Лукасевич-Крутник І. Відправник вантажу як учасник договірних відносин із надання транспортних послуг. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 5. С.76-83.

13. Ніколаєва Л.Л., Береза В.В. Світовий фрахтовий ринок як система взаємовідносин у морських перевезеннях. *Менеджер*. 2018. № 4(81). С. 13-22.

14. Нікітін П. В. Ефективність логістичного управління перевезеннями вантажів в умовах взаємодії різних видів транспорту. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. 101 с.

15. Онищенко С.П., Коскіна Ю.О. Формування стояночного часу рейса з урахуванням умов чартер-партії. *Науковий вісник Херсонської державної морської академії*. 2017. № 2 (17). С. 69-78.

16. Порты Украины: информ-аналит. журнал [Електронний ресурс]. URL: <http://portsukraine.com/node/> (дата звернення: 28.08.2021).

17. Правила перевозки грузов морем - Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: Учебно-методическое пособие / Сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов. Библиотека журнала "Торговое мореплавание" (Серия: Раб. тетради). 1999. №12/IV.

18. Проформы коносаментов "Congendill", "Onlinebill", "Intankbill": Учебно-методическое пособие. Сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов. Библиотека журнала "Торговое мореплавание" (Серия: Рабочие тетради). 1999. № 11/IV.

19. Познанська І.В. Методологічні основи участі судноплавних компаній України у морській торгівлі Європейського союзу. *Проблеми економіки транспорту*. 2018. № 15. С. 59-66.

20. Сафонов Ю.М. Сучасний стан та перспективи розвитку морського транспорту України. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 37. С. 40-47.

21. Сотниченко Л.Л. Встановлення напрямків розвитку фрахтового ринку балкерного флоту. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. 2017. № 33. С. 203-209.

Інформаційні ресурси

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 21.12.2016 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр> (дата звернення: 28.08.2021).

2. Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (1978 року з поправками). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU78K01U.html (дата звернення: 28.08.2021).

3. Нормативно-правова база діяльності морського і річкового транспорту. URL: http://proukraine.net.ua/?page_id=471 (дата звернення: 28.08.2021).
4. Офіційний сайт Адміністрації морських портів України. Показники роботи. URL: <http://www.uspa.gov.ua/pokazniki-roboti> (дата звернення: 28.08.2021).
5. Перевезення вантажів морським транспортом за видами вантажів. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/tr/pv_mor/pv_mor_u/pv_mor418_u.htm (дата звернення: 28.08.2021).
6. Порядок справляння та розміри ставок портових зборів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0930-13> (дата звернення: 28.08.2021).
7. Сайт Міжнародної морської організації. URL: <http://www.imo.org/en/About/Pages/Default.aspx>
8. Система дистанційного навчання MOODLE ДІВТ ДУІТ. URL: <https://divt.pp.ua/login/index.php>
9. Справочник сюрвейера. URL: <http://www.transrussia.net/CargoClassifier> (дата звернення: 28.08.2021).
10. Торговельне мореплавство. URL: <https://ukrainepravo.com/scientific-thought/naukova-dumka/deyaki-pytannya-ponyattya-torgovelnogo-moreplavstva/> (дата звернення: 28.08.2021).